

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

Університетський коледж

**ПРОГРАМА
ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ**

Галузь знань: *0305 Економіка підприємництва*
Спеціальність: *5.03050801 Фінанси і кредит*
ОКР: *молодший спеціаліст*
На основі ОКР: *кваліфікований робітник*

Київ - 2017

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма фахового випробування для студентів галузі знань 0305 Економіка та підприємництво спеціальності 5.03050801 Фінанси і кредит є нормативним документом Університетського коледжу Київського університету імені Бориса Грінченка, який розроблено цикловою комісією економіко-математичних дисциплін і менеджменту на основі Тимчасового положення про організацію освітнього процесу в Київському університеті імені Бориса Грінченка, навчального плану та навчальних програм з фахової підготовки.

Програма визначає перелік тем, обсяг завдань, складові та технологію оцінювання знань абітурієнтів, які вступають на третій курс на базі здобутого освітньо-кваліфікаційного рівня кваліфікований робітник.

Мета вступного фахового випробування – перевірити рівень теоретичних знань з професійних дисциплін у вступників згідно з навчальними програмами циклу природничо-наукової, загальноекономічної та професійної підготовки, а також уміння застосовувати ці знання для вирішення практичних завдань.

На фаховому випробуванні вступник повинен продемонструвати:

- а) знання фінансово-економічної теорії, правил оформлення нормативних документів;
- б) вміння розв'язувати економічні та ситуаційні задачі;
- в) вміння застосовувати набуті знання при вирішенні практичних завдань.

Фахові випробування проводяться в усній формі.

Білет вступного фахового випробування містять 15 тестових завдань одиничного вибору та одну комплексну ситуаційну задачу.

Перед початком іспиту вступників попереджають про необхідність занотовувати основні (на думку вступника) теоретичні положення та етапи розв'язання завдань практичного характеру, акуратно виконувати схеми, таблиці, що супроводжують відповіді на завдання білета, відповіді на тести записуються та зараховуються лише ті, що без виправлень. У разі апелювання вступником щодо результатів екзамену відповідь оцінюють за записами, зробленими під час підготовки до відповіді.

ПРОГРАМА З ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ ДЛЯ СПЕЦІАЛЬНОСТІ ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ.

Теоретичні питання з природничо-наукових та загальноекономічних дисциплін

Вступ до спеціальності

1. Етапи становлення ідеї університету: виникнення перших шкіл у древніх Шумері, Індії та Китаї, діяльність давньогрецьких мислителів, перша філософська школа в Афінах, Академія Платона, Лікей Аристотеля, Мусейон Птоломея, походження терміну «університет», перший університет у Європі — Болонський. Юрій Дрогобич - ректор Болонського університету. Заснування університетів на теренах України.

2. Витоки і шляхи розвитку Київського університету імені Бориса Грінченка, діяльність якого майже 140 років тому започаткували Київські вчительські курси. Хронологія основних подій історії Університету. Життєвий і творчий шлях Бориса Дмитровича Грінченка, чие ім'я носить Університет.

3. Соціальний статус студента, особливості студентської діяльності, засоби її оптимізації, проблеми молоді та шляхи їх вирішення. Права та обов'язки студентів-грінченківців. Кодекс студента Університету. Студентська група як різновид соціально організованої групи людей, етапи її становлення, особливості поведінки членів студентської групи.

4. Служіння як основний вид діяльності лідера.

5. Сутність та особливості Болонського процесу. Європейської кредитно-трансферної та акумулюючої системи. Кредитно-модульна система організації навчального процесу. Форми організації навчального процесу та контроль успішності в Університеті. Значення основних термінів, що стосуються такої організації.

6. Методи і прийоми роботи з інформацією, що не тільки допомагають студентам адаптуватися до навчального процесу в Університеті, але й стануть у пригоді у подальшій науковій та професійній діяльності. Формування навичок слухання (аудіювання), читання, конспектування та вмінь робити інші тематичні виписки. Форми й види усного та писемного мовлення: доповідь, виступ, дискусія, диспут, есе, реферат, особливості їх підготовки, структури, оформлення. Зразки оформлення списку джерел.

7. Ресурси мережі Інтернет. Методи і прийоми пошуку наукової та спеціальної інформації у різних пошукових системах — пошукових машинах та каталогах. Простий та складний пошук. Використання різних пошукових систем, університетський портал, його структура.

8. Значення командної взаємодії та її потужний творчий і навчальний потенціал. Основні показники ефективної командної взаємодії, процес формування команди та особливості роботи в ній, переваги прийняття групових рішень.

9. Актуальні для студентської молоді питання, які стосуються постановки та досягнення життєвих цілей, формування нових корисних звичок, що допоможуть досягти успіхів у майбутній професійній діяльності. Значення особистісного та професійного самовизначення, саморозвитку та самоменеджменту на шляху до успіху в житті.

10. Поняття фінанси і кредит. Етимологія понять. Історичний розвиток фінансово-кредитної системи. Передумови формування теоретичних уявлень з фінансів. Історія, місце в соціальній структурі, затребуваність, нормативні документи, стандарти, ОКХ молодшого спеціаліста; сучасні вимоги до професії.

11. Поняття про фінансиста та його професійна діяльність. Уявлення про риси особи, необхідні для здійснення банківської та підприємницької діяльності. Професійна підготовленість.

12. Працездатність. Уміння захищати свої позиції і погляди.

13. Самодіагностика, діагностика професійного вибору, професіограма.

14. Поняття професійної поведінки. Поведінка фінансиста як різновид професійної поведінкової моделі. Особливості професійної відповідальності.

15. Поведінкові стереотипи. Стосунки в колективі та з клієнтами.

16. Система первинної управлінської освіти в Україні. Організація і функції вищої освіти. Зміст вищої освіти. Спеціалізація. Коротка характеристика тих дисциплін, що вивчаються. Теоретичний і практичний напрям освіти. Проблемний характер навчання.

17. Освітньо-кваліфікаційні рівні професії, неперервна освіта, самовдосконалення, система післядипломної освіти.

18. Компетентності, професійне коло застосування; персоналії, які досягли значних результатів у цій професії, загальний огляд спеціалізації. Видатні українські управлінці.

Вища математика

1. Матриці. Операції над матрицями. Обернена матриця.

2. Визначники та їх властивості. Обчислення визначників другого, третього та вищих порядків.

3. Системи лінійних рівнянь і методи їх розв'язання. Базисні розв'язання. Розв'язування систем лінійних рівнянь різними методами: Крамера, оберненої матриці, Гауса, Жордана – Гауса.

4. Вектори. Лінійний n-вимірний простір. Лінійні операції над векторами. Скалярний, векторний і мішаний добуток векторів та їх властивості.

5. Прямокутна декартова система координат на площині. Пряма на площині.

6. Лінії другого порядку. Основні характеристики, графіки.

7. Прямокутна декартова система координат у просторі. Пряма у просторі. Площина у просторі та способи її задання.

8. Функція однієї змінної. Нескінченно великі та нескінченно малі величини. Границя функції. Визначні границі.

9. Похідна функції. Застосування похідної для розв'язування прикладних задач.

10. Диференціал, його використання та геометричний зміст. Загальна схема дослідження функції.

11. Поняття функції багатьох змінних. Геометричне зображення функції двох змінних. Границя та неперервність функції двох змінних.

12. Похідна функції двох змінних. Диференціал функції. Частинні похідні. Дослідження функції двох змінних.

13. Первісна функції. Невизначений інтеграл і його властивості. Методи інтегрування. Інтегрування основних класів функцій.

14. Визначений інтеграл. Основні властивості. Формула Ньютона - Лейбніца. Застосування визначеного інтеграла до розв'язування прикладних задач.

15. Інтегрування функції двох змінних.

16. Диференціальні рівняння. Найпростіші диференціальні рівняння. Порядок рівняння. Економічний зміст диференціальних рівнянь.

Інформатика і комп'ютерна техніка

1. *Технічне та програмне забезпечення ПК. Операційна система Windows.* Вступ. Правила безпеки. Інформаційні технології та процеси. Комп'ютер як інформаційна система. Теоретичні основи подачі інформації. Основи внутрішньої архітектури комп'ютера. Робота з об'єктами ОС Windows. Характеристика комп'ютерних вірусів. Робота з антивірусними програмами. Характеристика архіваторів. Робота з програмами - архіваторами. Робота з дисками.

2. *Обробка інформації засобами програми MS Office Word.* Призначення та функціональні можливості текстового процесора MS Word. Робота з текстовими документами в режимі Розмітка сторінки, Режимі читання, Веб-документа та Чернетки в середовищі текстового процесора MS Word. Форматування тексту, абзаців і сторінок в середовищі текстового процесора MS Word. Використання стилів в середовищі текстового процесора MS Word. Робота з текстовими документами в режимі Структури. Створення стандартних та власних шаблонів, календарів, листів, резюме засобами текстового процесора MS Word. Побудова таблиць та діаграм в текстових документах. Нестандартне застосування таблиць. Використання

стандартних полів та полів форми для створення бланків документів в середовищі текстового процесора MS Word. Створення однотипних документів для розсилки засобами текстового процесора MS Word.

3. *Обробка інформації засобами програми MS Office Excel.* Обробка табличної інформації засобами програми MS Excel. Робота зі структурою таблиці в середовищі табличного процесора MS Excel. Створення списків в середовищі електронних таблиць MS Excel. Пошук, упорядкування та фільтрація інформації в середовищі електронних таблиць MS Excel. Використання математичних, статистичних функцій та функції дата та час для обробки інформації в електронних таблицях MS Excel. Використання умовних операторів для обробки інформації в таблицях. Використання ділової графіки в електронних таблицях.

4. *Обробка інформації засобами програми MS Office Power Point, MS Office Publisher.* *Оптичне розпізнавання інформації.* Мультимедійні презентації. Створення презентацій засобами програми MS Power Point. Публікації до друку. Програма MS Office Publisher. Створення презентації розгалуженої структури на задану тему в програмі MS Power Point. Додавання анімації, музичного супроводу та відео до створеної презентації. Створення візитної картки та календаря в програмі MS Publisher. Створення буклету в програмі MS Publisher. Створення інформаційного бюлетеня в програмі MS Publisher. Огляд існуючих систем автоматичної обробки документів. Технічні засоби для роботи з системами оптичного розпізнавання.

5. *Системи управління базами даних. MS Office Access.* Бази даних, СУБД. СУБД MS Access. Створення, редагування та форматування первинних таблиць Access. Створення зв'язків між таблицями. Можливості сортування та пошуку даних в таблицях Access. Фільтрація даних. Види фільтрів. Форми. Створення форм за допомогою майстра та конструктора. Створення простих, перехресних запитів та запитів з параметрами засобами СУБД MS Access. Створення запитів з полями, дані яких обчислюються засобами СУБД MS Access. Складні запити. Побудова запитів на основі кількох таблиць. Використання звітів Access.

6. *Основи комп'ютерної графіки. Графічні редактори Paint, Paint.net, Inkscape.* Комп'ютерна графіка. Графічні редактори Paint, Paint.net, Inkscape. Графічний редактор Paint. Створення графічних зображень за допомогою Paint. Робота з виділеними елементами зображення засобами програми Paint.Net. Робота з шарами в середовищі растрового редактора Paint.Net. Обробка фотографій засобами програми Paint.Net. Створення об'єктів та операції з ними, побудова ліній в середовищі Inkscape. Використання інструмента Заливка в середовищі векторного редактора Inkscape. Логічні операції в середовищі Inkscape: комбінація, об'єднання, виключення та перетин об'єктів.

7. *Комп'ютерні мережі. Глобальна мережа Internet.* Інформаційні ресурси та можливості їх використання. Комп'ютерні мережі. Класифікація та топологія локальних мереж. Огляд протоколів зв'язку та засобів об'єднання мереж. Робота в локальній комп'ютерній мережі. Глобальна мережа Інтернет. Основні служби Інтернету. Пошук інформації в мережі Інтернеті. Розширений пошук інформації в мережі Інтернет. Огляд систем машинного перекладу, електронних словників та систем перекладу в Інтернеті. Електронна пошта. Створення та отримання електронних повідомлень. Основи інтернет-технологій. Створення блогу засобами сервісу Blogger. Робота з документами Google. Використання технологій Web-2.0. Карти розуму.

Фінансове право

1. *Фінансове право як галузь права.* Фінансове право як галузь публічного права. Предмет і метод фінансового права. Роль владних приписів у регулюванні фінансово-правових відносин. Особливості імперативного методу регулювання фінансових відносин. Система фінансового права. Загальна та Особлива частини. Співвідношення матеріальної та процесуальної сукупності фінансово-правових норм. Джерела фінансового права. Нормативно-правовий акт. Міжнародний договір. Тенденції розвитку джерел фінансового права. Місце фінансового права в системі права. Зв'язок фінансового права з іншими галузями права. Фінансове законодавство, його склад та особливості. Систематизація фінансового

законодавства України. Бюджетний кодекс України. Наука фінансового права та основні напрями її розвитку на сучасному етапі.

2. *Фінансово-правові норми і фінансово-правові відносини.* Поняття фінансово-правових норм та їх ознаки. Види фінансово-правових норм. Підстави класифікації та співвідношення окремих груп фінансово-правових норм. Структура фінансово-правової норми. Гіпотеза фінансово-правової норми. Диспозиція фінансово-правової норми. Особливості санкції фінансово-правової норми. Фінансові правовідносини, їх зміст та особливості. Види фінансових правовідносин і підстави їх класифікації. Зміст фінансових правовідносин та його елементи. Об'єкт фінансових правовідносин. Суб'єкти фінансового права та фінансових правовідносин. Співвідношення сторони й суб'єкта фінансових правовідносин. Підстави виникнення, зміни та припинення фінансових правовідносин. Юридичний факт.

3. *Фінанси і фінансова діяльність держави: поняття і зміст.* Фінанси як система відносин. Розмежування фінансів як відносин і фінансів як сукупності матеріальних важелів. Передумови виникнення фінансів. Зміст, ознаки та функції фінансів. Співвідношення фінансів і грошових фондів. Централізовані й децентралізовані грошові фонди. Зміст публічних фінансів. Державні фінанси та фінанси територіальних громад. Склад публічних фінансів, місце бюджетів у їх системі. Позабюджетні кошти держави й територіальних громад. Діяльність держави в галузі управління фінансами. Принципи, форми та методи фінансової діяльності держави. Стадії фінансової діяльності держави. Мобілізація публічних коштів. Розподіл фондів коштів держави й територіальних громад. Витрачання публічних коштів. Контроль за рухом публічних фондів коштів. Система державних органів, що здійснюють фінансову діяльність, та їх правовий статус. Органи загальної компетенції. Органи спеціальної компетенції. Фінансова система, її зміст і структура. Підстави включення складових елементів до фінансової системи держави. Ланки фінансової системи. Бюджетна система. Кредитна система. Державне страхування. Фінанси підприємств.

4. *Правові засади організації та здійснення фінансового контролю.* Місце фінансового контролю в державному управлінні рухом публічних грошових коштів. Поняття і значення фінансового контролю. Реалізація фінансової дисципліни при здійсненні фінансового контролю. Види фінансового контролю. Класифікація фінансового контролю на види залежно від часу, суб'єкта, об'єкта та підстав. Державний і недержавний фінансовий контроль. Об'єкти фінансового контролю. Співвідношення об'єкта фінансових правовідносин і об'єкта фінансового контролю. Методи фінансового контролю. Аналіз фінансової діяльності. Обстеження. Облік. Ревізія і перевірка, їх співвідношення та види. Порядок проведення ревізій і перевірок. Періодичність проведення ревізій і перевірок. Акти за підсумками проведення ревізій і перевірок, їх правові наслідки.

5. *Відповідальність за порушення фінансового законодавства: поняття і види.* Система контрольних органів у галузі фінансової діяльності. Органи фінансового контролю загальної і спеціальної компетенції. Незалежний фінансовий контроль. Аудиторський контроль. Громадський контроль за здійсненням фінансової діяльності. Відповідальність за порушення фінансового законодавства в системі юридичної відповідальності. Підстави відповідальності за порушення фінансового законодавства.

6. *Бюджетне право як підгалузь фінансового права.* Бюджетне право як підгалузь фінансового права. Місце бюджетного права в системі фінансово-правової галузі. Зв'язок бюджетного права з іншими галузями права. Особливості та зміст бюджетно-правових відносин. Об'єкт бюджетних правовідносин. Суб'єкти бюджетних правовідносин. Види бюджетних правовідносин. Система бюджетного законодавства. Місце Бюджетного кодексу України в системі бюджетного законодавства. Бюджетні права як правовий інститут. Зміст інституту бюджетних повноважень. Поняття бюджетних повноважень. Бюджетні повноваження України і місцевих органів самоврядування. Бюджетні повноваження органів місцевого самоврядування.

7. *Правове регулювання державних доходів і видатків.* Поняття й основи правового регулювання державних і муніципальних доходів. Співвідношення державних доходів й доходів бюджету. Види державних доходів. Поняття і види державних та муніципальних

витрат. Співвідношення державних видатків і видатків бюджету. Витрати бюджету. Фінансування.

8. *Поняття бюджету. Бюджетна система України.* Поняття бюджету та його значення для функціонування держави. Ознаки бюджету. Складові частини бюджету. Загальний і спеціальний фонди бюджету. Резервний фонд. Бюджетна класифікація та її склад. Класифікація доходів бюджету. Класифікація видатків бюджету. Класифікація фінансування бюджету. Класифікація боргу. Дефіцит і профіцит бюджету. Підстави та випадки прийняття бюджетів з дефіцитом. Джерела фінансування дефіциту бюджету. Засоби подолання дефіциту та профіциту бюджету. Право на здійснення запозичень. Гарантії щодо виконання боргових зобов'язань. Державний борг. Бюджетна система України. Принципи бюджетної системи України. Зміст принципів бюджетної системи. Склад бюджетної системи України. Державний бюджет. Місцеві бюджети. Правова форма державного та місцевих бюджетів. Поняття зведеного бюджету. Зведений бюджет України. Місцеві зведені бюджети. Поняття бюджетного циклу. Співвідношення бюджетного циклу та бюджетного періоду. Бюджетний період.

9. *Бюджетний процес.* Бюджетний процес і принципи його здійснення. Стадії бюджетного процесу. Учасники бюджетного процесу. Розпорядники бюджетних коштів. Головні розпорядники бюджетних коштів. Бюджетні призначення. Резервний фонд бюджету. Складання проектів бюджетів. Розгляд і прийняття закону про Державний бюджет України, рішень про місцеві бюджети. Зміст закону про бюджет. Виконання бюджету. Пропорційне скорочення видатків бюджетів. Звітність про бюджет. Підготовка і обговорення звіту про виконання бюджету та прийняття рішення щодо нього.

10. *Правове регулювання міжбюджетних відносин.* Співвідношення окремих ланок бюджетної системи України. Упорядкування доходів і видатків окремих видів бюджетів. Розмежування видатків між бюджетами. Розрахунок видатків, що враховуються при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів. Нормативи бюджетної забезпеченості. Корируючі коефіцієнти фінансових нормативів бюджетної забезпеченості. Поняття і види міжбюджетних трансфертів. Дотації вирівнювання. Субвенції. Кошти, що передаються до Державного бюджету України та місцеві бюджети з інших місцевих бюджетів. Дотації. Порядок надання міжбюджетних трансфертів.

11. *Правові основи оподаткування. Правове регулювання державного кредиту і державного боргу.* Податкове право як фінансово-правовий інститут. Місце податкового права в правовій системі України. Особливості структури податково-правового інституту. Предмет і метод податкового права. Податкове законодавство України. Стан і перспективи його систематизації. Поняття податку, його ознаки і функції. Правовий механізм податку. Основні елементи правового механізму податку. Додаткові елементи правового механізму податку. Факультативні елементи правового механізму податку. Система оподаткування в Україні та її структура. Класифікація податків і зборів (обов'язкових платежів). Співвідношення податку, збору й мита. Підстави їх розмежування. Поняття кредитування. Місце й особливості державного кредиту. Співвідношення державного кредиту із системою державних доходів. Особливості правовідносин, що виникають у галузі державного кредиту. Форми державного кредиту та підстави їх класифікації. Правове регулювання внутрішніх державних і місцевих позик. Державні цінні папери. Облігації державної позики. Казначейські зобов'язання. Поняття державного боргу. Підстави здійснення державного запозичення. Види державного боргу. Внутрішній і зовнішній державний борг. Граничний обсяг боргу. Управління державним боргом.

12. *Публічно-правові основи загальнообов'язкового державного страхування. Публічно-правове регулювання банківської діяльності. Правові основи грошового обороту.* Зміст правового регулювання страхової діяльності. Форми страхування. Поняття та функції державного страхування. Державне страхування як ланка фінансової системи. Види державного страхування, їх співвідношення, класифікація та зміст. Регулювання фінансових відносин за участю банків. Сфера публічно-правового регулювання банківської діяльності. Особливості фінансово-правових відносин за участю банків. Публічно-правові основи банківської діяльності. Банківська система України та її структура. Правовий статус Національного банку України. Функції Національного банку України, які пов'язані з фінансово-правовим

регулюванням. Правовий статус інших банків в Україні. Банківське регулювання та банківський нагляд. Державні банки. Грошова система України. Структура грошової системи. Правове регулювання готівкового обігу. Порядок ведення касових операцій у національній валюті України. Відповідальність за порушення у сфері готівкового обігу. Правове регулювання безготівкових розрахунків. Порядок відкриття та використання рахунків у національній та іноземній валюті. Правові форми безготівкових розрахунків. Переказ грошей. Платіжні системи.

13. *Валютне регулювання і валютний контроль. Публічно-правова природа ціноутворення.* Поняття валюти та валютних цінностей. Національна та іноземна валюти. Склад валютних цінностей. Валюта. Цінні папери та платіжні доручення. Банківські метали. Класифікація видів валют. Поняття конвертованості валюти. Валютні операції. Класифікація валютних операцій. Валютне регулювання і валютний контроль. Порядок переміщення валютних цінностей через митний кордон України. Валютні обмеження. Органи, що здійснюють валютне регулювання і валютний контроль. Уповноважені банки. Агенти валютного контролю. Відповідальність за порушення валютного законодавства України. Визначення ціни. Публічно-правовий аспект формування ціни. Функції ціни. Структура ціни. Публічно-правова природа складових елементів ціни при ціноутворенні. Система цін. Види ціни. Правове регулювання статусу органів ціноутворення.

Політична економія

1. *Політична економія як фундаментальна суспільна наука.* Політична економія як наука. Виникнення і розвиток політичної економії. Предмет політичної економії. Економічні напрями і школи. Основні складові сучасної економічної науки: мікро- і макроекономіка. Економічні категорії і закони. Функції політичної економіки як науки.

2. *Виробництво і його основні чинники. Суспільний продукт.* Поняття виробництва і його структура. Фактори виробництва. Процес праці. Засоби і предмети праці. Економічна ефективність, матеріало- і фондovіддача, продуктивність праці. Суспільне виробництво. Суспільний продукт. Форми суспільного продукту.

3. *Економічні потреби суспільства і роль виробництва в їх задоволенні.* Економічні потреби суспільства та їх структура. Потреби і виробництво. Потреби та економічні інтереси. Ієрархія потреб.

4. *Економіка суспільства як сукупність видів економічної діяльності.* Поняття економічної системи як складової суспільного ладу. Продуктивні сили. Економічні відносини. Економічні системи сучасного світу (адміністративно-командна система, ринкова система, змішана система).

5. *Відносини власності в економічному житті суспільства.* Поняття власності. Типи і форми власності. Об'єкти і суб'єкти власності. Форми власності в Україні.

6. *Товарне виробництво і товарно-грошові відносини.* Натуральне виробництво. Поділ праці. Товарне виробництво, умови та причини його виникнення. Товар та його властивості. Вартість товару. Виникнення, сутність функції грошей. Сучасні форми грошей. Інфляція: сутність, причини, види та наслідки.

7. *Загальні основи ринку. Суб'єкти ринкової економіки.* Ринок: сутність, функції, умови функціонування. Види ринків. Попит, пропозиція та їх рівновага. Ринкова інфраструктура. Елементи ринкової інфраструктури. Домашні господарства як суб'єкт ринкової економіки. Держава як суб'єкт ринкової економіки. Підприємство як суб'єкт ринкової економіки. Класифікація підприємств. Капітал підприємства, його види та обіг. Основний і оборотний капітал. Фізичний і моральний знос.

8. *Змішана економіка та її типи.* Сутність змішаної економіки, умови і причини її виникнення. Типи і структура змішаної економічної системи. Умови виникнення змішаної економіки. Причини виникнення змішаної економіки. Національні особливості змішаної економіки. Уклади і сектори змішаної економіки. Економічна роль і функції держави у змішаній економіці. Домогосподарства як підсистема приватного сектора змішаної економічної

системи. Економічні функції домогосподарств. Змішана економіка сучасних розвинутих країн. Моделі розвитку окремих країн.

9. *Суспільний продукт і його форми. Національний дохід.* Суспільний продукт і його структура. Методи обчислення суспільного продукту. Метод балансу народного господарства. Сучасні форми суспільного продукту. Обчислення обсягів ВВП і ВНП. Розподіл національного доходу.

10. *Економічне зростання і його чинники.* Економічне зростання, його фактори. Економічне зростання: темпи і типи. Нагромадження та інвестиції, їх роль в економічному зростанні. Чинники економічного зростання. Економічні цикли: стадії і причини. Ефективність суспільної праці та політика макроекономічної стабілізації економіки України.

11. *Розподіл національного доходу. Споживання, заощадження і добробут людини.* Сутність і значення розподілу в економіці. Теорія розподілу. Розподіл національного доходу. Перерозподіл національного доходу. Заробітна плата. Форми і системи заробітної плати. Номінальна і реальна заробітна плата та фактори, що її визначають. Загальний рівень заробітної плати. Мінімальна заробітна плати. Земельна рента та її види. Орендна плата. Ціна землі та фактори, що її обумовлюють. Прибуток та його суть.

12. *Міжнародна економіка та її роль у зростанні добробуту людської спільноти світу.* Міжнародна економіка та основні форми міжнародних економічних відносин. Сутність світового господарства. Основні етапи його розвитку. Міжнародний поділ праці. Інтернаціоналізація господарського життя. Структура господарства.

Економіка підприємства

1. *Підприємство в сучасній системі господарювання.* Підприємство як суб'єкт господарювання. Загальна характеристика підприємства. Основні положення Господарського кодексу України. Структура управління підприємством. Зовнішнє середовище господарювання. Поняття про ресурси.

2. *Трудові ресурси.* Персонал підприємства. Поняття, класифікація і структура персоналу. Облік та оцінка підприємства. Продуктивність праці: сутність, показники та вимірювання. Шляхи підвищення продуктивності праці на підприємстві.

3. *Капітал, виробничі фонди та нематеріальні ресурси.* Поняття, склад і структура основних засобів. Облік і оцінка основних засобів. Спрацювання та амортизація основних засобів. Методи нарахування амортизації. Показники ефективності використання, фізичного стану та руху основних засобів. Поняття та види нематеріальних ресурсів і активів підприємства. Оцінка та амортизація нематеріальних активів.

4. *Інноваційно-інвестиційна діяльність підприємства.* Характеристика інвестицій. Поняття, склад та класифікація одноразових витрат. Структура капітальних вкладень. Загальна характеристика інноваційних процесів. Науково-технічний прогрес, його загальні та пріоритетні напрями. Оцінка ефективності технічних та організаційних нововведень.

5. *Система планування на підприємстві.* Прогнозування розвитку підприємства. Загальна характеристика планування, його види та методи. Стратегічне планування. Бізнес-план підприємства. Зміст оперативного та тактичного планування.

6. *Організація виробництва та його обслуговування.* Структура і принципи організації виробничого процесу. Організаційні типи виробництва. Виробничий цикл та його структура. Методи організації виробництва.

7. *Продукція: сутність, різновиди та конкурентоспроможність.* Загальна характеристика продукції. Якість продукції: показники та оцінки. Стандартизація та сертифікація продукції. Економічна підвищення якості продукції.

8. *Витрати підприємства.* Загальна характеристика та класифікація витрат підприємства. Поняття, склад і види собівартості продукції. Поняття кошторису виробництва. Методи калькулювання собівартості продукції. Шляхи зниження поточних витрат на підприємстві.

9. *Результативність діяльності підприємства.* Поняття і сутність ефективності. Ефективність діяльності підприємства, її характеристика. Методичні засади оцінки

ефективності діяльності підприємства. Поняття ефекту та ефективності. Види ефективності. Система показників ефективності виробництва.

10. *Антикризова діяльність підприємства.* Сутність та фази розгортання кризи. Банкрутство підприємства. Види криз. Економічна природа антикризової діяльності підприємства. Мета та завдання антикризової діяльності підприємства. Об'єкт та суб'єкт здійснення антикризового управління. Роль і значення санації в запобіганні банкрутства підприємства.

Фінанси

1. *Предмет фінансової науки. Суть і функції фінансів.* Суть, об'єктивна необхідність фінансів. Форми грошових відносин, які охоплюють фінанси. Специфічність суспільного призначення фінансів, їх характерні риси. Функції фінансів: розподільна, контрольна, стимулююча. Теоретичні положення роботи К. Маркса "Критика Готської програми" та їх значення в розкритті суті розподільної функції фінансів. Первинний розподіл і перерозподіл національного доходу. Первинні доходи учасників виробництва (держави, підприємств, працівників сфери матеріального виробництва). Необхідність перерозподілу національного доходу, похідні доходи. Роль розподільної функції фінансів у формулюванні міжгалузевих пропорцій, та соціального розвитку суспільства. Контрольна функція фінансів, її зв'язок з розподільною функцією. Суспільне призначення фінансів у цій функції. Значення фінансового контролю та напрямки його подальшого розвитку. Стимулююча функція фінансів. Її роль в становленні ринкових відносин в Україні. Органічна єдність функцій фінансів. Складові частини фінансової системи: фінанси підприємств і організацій та загальнодержавні фінанси. Суть, характерні риси фінансів підприємств і організацій, особливості їх формування та використання в умовах різних форм власності. Характеристика загальнодержавних фінансів (державний бюджет, державне соціальне страхування, державний кредит, державний Пенсійний фонд, позабюджетні державні фонди). Місце в фінансовій системі. Взаємозв'язок складових частин фінансової системи. Визначення фінансових ресурсів. Склад та структура фінансових ресурсів, напрямки їх використання. Макрофактори, що впливають на співвідношення централізованих та децентралізованих фінансових ресурсів. Зв'язок фінансів з такими розподільними економічними категоріями як ціна, собівартість, фонд оплати праці.

2. *Фінансова політика держави.* Фінансова політика – складова частина економічної та соціальної політики держави. Основні принципи та задачі фінансової політики. Умови, які забезпечують ефективність фінансової політики. Сучасна фінансова політика України. Фінансова стратегія, фінансові пріоритети. Суть фінансового механізму, його склад та призначення. Історія розвитку фінансового механізму. Необхідність його удосконалення в умовах переходу до ринкової економіки. Фінансове планування як підсистема фінансового механізму. Зміст, принципи, методи та задачі фінансового планування. Різноманітність фінансових планів, їх взаємозв'язок. Фінансові важелі та стимули, їх функціональне призначення в системі фінансових відносин при формуванні, розподілу та використанні грошових фондів. Характеристика окремих фінансових важелів та стимулів. Фінансові норми та нормативи в системі фінансових важелів та стимулів. Значення економічних нормативів. Фінансові показники. Управління фінансами, принципи його організації. Фінансовий апарат і його склад. Фінансові служби міністерств, відомств, об'єднань, підприємств, організацій, їх функції. Функції, права та обов'язки Міністерства фінансів України, його органів. Державна фінансова інспекція. Її функції та завдання. Податкова адміністрація. Організаційна структура. Функції, права, обов'язки. Зарубіжний досвід роботи податкових органів. Правові основи функціонування фінансового механізму. Фінансове законодавство, його зміст та значення в організації і регулюванні фінансових відносин.

3. *Фінансова система.* Фінансова політика – складова частина економічної та соціальної політики держави. Основні принципи та задачі фінансової політики. Умови, які забезпечують ефективність фінансової політики. Сучасна фінансова політика України. Фінансова стратегія, фінансові пріоритети. Суть фінансового механізму, його склад та призначення. Історія розвитку фінансового механізму. Необхідність його удосконалення в умовах переходу до ринкової економіки. Фінансове планування як підсистема фінансового механізму. Зміст, принципи,

методи та задачі фінансового планування. Різновидність фінансових планів, їх взаємозв'язок. Фінансові важелі та стимули, їх функціональне призначення в системі фінансових відносин при формуванні, розподілу та використанні грошових фондів. Характеристика окремих фінансових важелів та стимулів. Фінансові норми та нормативи в системі фінансових важелів та стимулів. Значення економічних нормативів. Фінансові показники. Управління фінансами, принципи його організації. Фінансовий апарат і його склад. Фінансові служби міністерств, відомств, об'єднань, підприємств, організацій, їх функції. Функції, права та обов'язки Міністерства фінансів України, його органів. Державна фінансова інспекція. Її функції та завдання. Податкова адміністрація. Організаційна структура. Функції, права, обов'язки. Зарубіжний досвід роботи податкових органів. Правові основи функціонування фінансового механізму. Фінансове законодавство, його зміст та значення в організації і регулюванні фінансових відносин.

4. *Фінанси суб'єктів господарювання.* Поняття, сутність і місце фінансів підприємств у фінансовій системі. Основні принципи організації фінансів підприємств в умовах ринку. Функції фінансів підприємств, їх внутрішня властивість і форма прояву їх сутності. Поняття грошових фондів і фінансових ресурсів підприємств. Економічні методи і способи формування фінансових ресурсів. Джерела формування ресурсів. Обчислення необхідних обсягів власного капіталу і позикових коштів (кредитних ресурсів). Розрахунки зароблених коштів виробничими підприємствами, посередницькими фірмами та іншими господарюючими суб'єктами. Економічний ефект, диференціал (фінансовий ліверидж) і коефіцієнт плеча фінансового важеля. Поняття фінансової діяльності підприємств і її організація. Зміст і завдання фінансової роботи на підприємствах. Управління фінансами підприємств.

5. *Податки.* Об'єктивна необхідність податкової системи. Основні функції держави. Суть та призначення податків. Мінімальний розмір податків. Складові частини податкової системи. Класифікація податків: прогресивні, регресивні, пропорційні, прямі, непрямі, державні, місцеві. Проблема подвійного оподаткування. Основні податки, сфери їх використання, механізм дії: податок на прибуток (доходи), акцизний збір, податок на додану вартість. Податок на фонд оплати праці, плата за землю. Податок на експорт і імпорт. Податкові пільги, податковий кредит. Прибутковий податок з громадян. Групи платників та об'єкти оподаткування. Суть та призначення податків з населення. Діючі системи оподаткування населення в країнах з розвинутою економікою.

6. *Бюджет.* Державний бюджет України, його призначення, склад і структура доходів і видатків. Роль Державного бюджету в регіональному, галузевому і соціальному перерозподілі. Класифікація доходів державного бюджету. Фактори, що впливають на формування доходів державного бюджету за сучасних умов. Видатки державного бюджету. Особливості формування видатків за сучасних умов. Стан бюджету як фінансового плану: рівновага доходів і видатків; перевищення доходів над видатками; бюджетний дефіцит. Фактори, що визначають стан бюджету. Форми перевищення доходів над видатками: бюджетні резерви, бюджетний надлишок, бюджетний профіцит. Бюджет як основний фінансовий план держави. Склад і структура доходної і видаткової частин бюджету, фактори, що впливають на них. Правовий характер бюджету як фінансового плану, його чинники. Бюджет як віддзеркалення економічної, соціальної та міжнародної політики держави. Поточний бюджет і бюджет розвитку.

Фінанси підприємства

1. *Сутність і основи організації фінансів підприємств.* Поняття, сутність і місце фінансів підприємств у фінансовій системі. Основні принципи організації фінансів підприємств в умовах ринку. Функції фінансів підприємств, їх внутрішня властивість і форма прояву їх сутності. Поняття грошових фондів і фінансових ресурсів підприємств. Економічні методи і способи формування фінансових ресурсів. Джерела формування ресурсів. Обчислення необхідних обсягів власного капіталу і позикових коштів (кредитних ресурсів). Розрахунки зароблених коштів виробничими підприємствами, посередницькими фірмами та іншими господарюючими суб'єктами. Економічний ефект, диференціал (фінансовий ліверидж) і коефіцієнт плеча фінансового важеля. Поняття фінансової діяльності підприємств і її

організація. Зміст і завдання фінансової роботи на підприємствах. Управління фінансами підприємств.

2. *Організація грошових розрахунків підприємств.* Суть і значення грошових розрахунків в організації виробничо-господарської діяльності підприємства. Способи і форми розрахунків. Види рахунків, що відкриваються підприємствам в установах банку. Порядок відкриття в банку поточних рахунків у національній, іноземній валюті та інших рахунків. Напрями використання коштів з поточних рахунків. Організація безготівкових розрахунків, вимоги до їх проведення, сфера використання. Розрахунки платіжними дорученнями. Розрахунки платіжними вимогами-дорученнями. Розрахунки чеками. Розрахунки акредитивами. Вексельна форма розрахунків. Клірингові розрахунки. Особливості розрахунків при наданні факторингових послуг підприємствам. Готівково-грошові розрахунки на підприємстві і сфери їх застосування. Розрахунково-платіжна дисципліна, її зміст, значення для забезпечення нормальної господарської діяльності. Порядок пред'явлення претензій за розрахунками. Санкції в системі грошових розрахунків і платежів.

3. *Формування і використання прибутку.* Економічний зміст прибутку. Прибуток як результат фінансово-господарської діяльності підприємства. Валовий прибуток. Фактори, що впливають на формування валового прибутку. Формування собівартості реалізованої продукції та її вплив на прибуток. Встановлення цін на продукцію і формування прибутку. Визначення прибутку від операційної та звичайної діяльності підприємства до оподаткування і після нього. Критичний обсяг виробництва продукції («точка беззбитковості»), графічний та аналітичний методи знаходження. Зміна критичного обсягу виробництва продукції під впливом окремих чинників. Методи розрахунку прибутку. Прогнозування і планування прибутку підприємства. Чистий прибуток підприємства, його розподіл і використання, фонди грошових коштів підприємства, що формуються за рахунок чистого прибутку. Рентабельність продукції як відносний показник ефективності роботи підприємства. Порядок визначення прибутковості підприємства. Зростання прибутковості фірми під впливом дії окремих чинників. Рівень прибутковості підприємств різних галузей економіки України. Рентабельність ресурсів і продукції. Методика обчислення рентабельності: виробничих фондів (виробництва); сукупних активів; власного (акціонерного) капіталу. Рентабельність обсягу товарної продукції (продажу) та окремих виробів. Динаміка та шляхи підвищення рентабельності на підприємствах різних галузей економіки України. Ціни на продукцію (послуги): характеристика, види, методи встановлення і регулювання. Поняття, роль і функції ціни в ринковій економіці. Види цін (тарифів) і сфери застосування їх. Методи встановлення ціни: собівартість плюс прибуток; забезпечення фіксованої величини прибутку; за рівнем поточних цін (конкуренції); за рівнем попиту тощо. Визначення ціни на основі зворотної калькуляції. Система знижок і доплат до базової ціни. Граничні ціни на окремі види продукції. Можливі напрями вдосконалення ціноутворення на продукцію (послуги) в Україні.

4. *Оподаткування підприємств.* Система оподаткування підприємств. Види податків. Податок на додану вартість, його економічна сутність. Платники податку. Об'єкти оподаткування. Ставки податку. Пільги щодо ПДВ. Порядок заліку і проведення сум податку на додану вартість, сплачених підприємством за матеріальні ресурси (роботи, послуги), основні засоби. Акцизний податок та його економічна сутність. Об'єкти оподаткування. Ставки акцизного податку, порядок його обчислення. Податок на прибуток підприємств, його економічна сутність. Порядок визначення оподаткованого прибутку. Вплив оподаткування прибутку на фінансово-господарську й інвестиційну діяльність підприємств. Плата за землю. Плата за природні ресурси. Податок на нерухомість підприємств. Відрахування підприємства в цільові державні фонди. Місцеві податки і збори, які сплачують підприємства.

5. *Оборотні кошти та їх організація на підприємствах.* Загальна характеристика і нормування. Характеристика суті оборотних коштів. Обслуговування оборотними коштами сфер виробництва та обігу. Функціональна та елементарна структура оборотних коштів. Нормовані оборотні кошти. Методи розрахунку: нормативів оборотних коштів (аналітичний, коефіцієнтний, прямого розрахунку). Обчислення нормативів оборотних коштів у виробничих запасах, незавершеному виробництві, витратах майбутніх періодів, залишках готової продукції. Визначення загального нормативу оборотних коштів для підприємства. Ефективність

використання. Основні показники рівня ефективності використання оборотних коштів: коефіцієнти оборотності (кількість оборотів) і завантаження, тривалість одного обороту в днях, рентабельність; методика обчислення їх. Шляхи підвищення ефективності використання оборотних коштів; оптимізація запасів ресурсів і незавершеного виробництва; скорочення тривалості виробничого циклу; поліпшення організації матеріально-технічного забезпечення виробництва; прискорення реалізації виробленої продукції. Проблеми нестачі оборотних коштів і поповнення їх обсягів до нормативного рівня за умов кризової економічної ситуації на підприємстві.

6. *Кредитування підприємств.* Особливості кругообігу коштів підприємств як передумова кредитних відносин. Форми і види кредитів, які використовуються в господарській діяльності підприємств. Банківський кредит — основна форма залучення підприємствами позичкових коштів. Класифікація кредитів залежно від термінів, об'єктів кредитування. Принципи кредитування. Визначення потреб у кредитах. Кредитоспроможність підприємства та її показники. Банківський контроль в процесі кредитування. Гарантії своєчасності і повноти сплати кредиту. Кредитна заявка. Зміст і порядок укладення кредитного договору. Методи перевірки забезпечення кредиту. Позичкові рахунки. Позичковий процент, критерії його диференціації і джерела сплати. Залучення банками тимчасово вільних коштів підприємств. Товарний кредит, умови його отримання та погашення.

7. *Оцінювання фінансового стану підприємств.* Оцінка фінансово-економічного етапу підприємства. Глумачення і важливість оцінки загального фінансово-економічного стану підприємства. Основні напрями діяльності, що забезпечують певний фінансово-економічний стан підприємства. Методичні підходи до оцінки загального фінансово-економічного стану підприємства. Групи показників для оцінки прибутковості, ліквідності, оборотності, стабільності та ділової активності, методи їх обчислення. Загальна характеристика майна (коштів) підприємства, його складу, розміщення і структури. Оцінка ліквідності оборотних активів підприємства. Суть платоспроможності та її оцінка за даними балансу. Показники платоспроможності підприємства. Суть фінансової стійкості підприємства. Система показників фінансової стійкості підприємства та її значення. Оцінка рентабельності роботи підприємства. Оцінка фінансового результату від діяльності підприємства. Оцінка факторів, що впливають на прибуток. Комплексна оцінка фінансового стану підприємства. Накопичення обліково-звітної інформації для оцінки фінансово-економічного стану підприємства. Характеристика і вимірювання ефективності виробництва. Економічна суть і загальний методологічний підхід до вимірювання ефективності виробництва, господарської діяльності підприємства.

8. *Фінансове планування на підприємствах.* Мета й об'єкти прогнозування. Принципи прогнозування. Предмет економічного прогнозування. Довгострокові, середньострокові та короткострокові прогнози й сфери застосування їх. Планування як домінуюча функція управління. Специфічні принципи планування (вибір та обґрунтування цілей, системність, безперервність, оптимальність використання ресурсів, збалансованість). Система планів підприємства. Методи планування діяльності та розвитку підприємства. Суть стратегічного планування. Місія та стратегічні цілі підприємства. Основні етапи стратегічного планування діяльності підприємства. Методи вибору стратегії. Різновиди стратегії (зростання, стабілізації, виживання). Функціональні субстратегії підприємства (організації). Відмінність тактичного планування від стратегічного. Основний зміст і можливі типові розділи тактичних (середньо- та короткострокових) планів підприємства. Суть і системи оперативного планування діяльності виробничих підрозділів підприємства. Проблеми вдосконалення тактичного та оперативного планування за умов ринкової системи господарювання. Розробка виробничої програми підприємства. Показники обсягу продукції: натуральні та вартісні. Номенклатура та асортимент продукції (послуг). Товарна, валова й чиста продукція. Обсяг реалізованої продукції (продажу). Схема формування виробничої програми підприємства. Ресурсне обґрунтування виробничої програми підприємства. Бізнес-планування, його призначення і роль в системі передбачення перспектив розвитку виробництва (господарської діяльності). Типовий зміст і методика складання окремих розділів бізнес-планів.

Бухгалтерський облік

1. *Бухгалтерський облік, його сутність і основи організації.* Значення бухгалтерського обліку в умовах ринкової економіки. Види підприємств, на яких здійснюється бухгалтерський облік, відповідно до форм власності, встановлених законодавством України. Види господарського обліку. Характеристика оперативно-технічного обліку, його застосування і використання. Статистичний облік як система, підприємства, узагальнення і контроль масових явищ. Бухгалтерський облік, як спосіб документального спостереження, відображення і контролю за господарською діяльністю виробників і господарників. Використання різних вимірників в обліку. Побудова бухгалтерського обліку. Побудова бухгалтерського обліку, застосування обчислювальної техніки, використання раціональних форм і методів обліку, підвищення його технічного озброєння. Завдання бухгалтерського обліку, важливі вимоги: простота, чіткість, достовірність, усунення і попередження недоліків в роботі, посилення контролю за господарською діяльністю. Основні функції бухгалтерського обліку.

2. *Предмет і метод бухгалтерського обліку.* Предмет бухгалтерського обліку, характеристика господарських факторів, явищ і операцій, що зумовлюють рух господарських засобів, коштів, а також джерел їх утворення. Характеристика процесу виробництва, розподілу, обігу та споживання як предмету обліку. Об'єкти бухгалтерського обліку, їх групування за складом і розміщенням, за джерелами утворення та цільовим фінансуванням. Характеристика необоротних і оборотних активів. Поділ господарських засобів і коштів за джерелами їх утворення і цільовим призначенням. Характеристика власних і позикових коштів. Метод бухгалтерського обліку. Коротка характеристика окремих елементів методу, основними з яких є: документація, інвентаризація, рахунки, подвійний запис, оцінка, калькуляція, баланс і звітність.

3. *План рахунків бухгалтерського обліку.* Основи класифікації рахунків, та її значення. Класифікація рахунків за економічним змістом. Рахунки господарських засобів і процесів: рахунки необоротних активів; рахунки запасів; рахунки грошових коштів; рахунки коштів в розрахунках. Рахунки джерел господарських засобів: рахунки власного капіталу; рахунки забезпечення майбутніх витрат і платежів; рахунки довгострокових зобов'язань; рахунки поточних зобов'язань. Рахунки господарських процесів: рахунки процесу придбання; рахунки процесу виробництва; рахунки процесу реалізації. Класифікація рахунків за призначенням та структурою. Основні рахунки: матеріальні, грошові, капіталу, розрахункові. Регулюючі рахунки: доповнюючі, контрарні, . Операційні рахунки: розподільчі, калькуляційні, порівняльні. Фінансово-результативні рахунки. За балансові рахунки.

4. *Первинне спостереження та вартісне вимірювання.* Сутність оцінки. Значення оцінки в бухгалтерському обліку. Особливості оцінки складових необоротних активів, оборотних активів, власного капіталу і зобов'язань. Калькуляція та її роль в діяльності підприємств. Калькуляційна одиниця. Статті калькуляції. Порядок складання калькуляції.

5. *Документація та інвентаризація.* Бухгалтерські документи та їх класифікація. Роль документів у бухгалтерському обліку. Основні вимоги до складання бухгалтерських документів. Документообіг. Архів бухгалтерських документів. Уніфікація і стандартизація документів в Україні. Сутність інвентаризації та її завдання. Порядок проведення і оформлення інвентаризації.

6. *Рахунки бухгалтерського обліку і подвійний запис.* Рахунки бухгалтерського обліку. Будова бухгалтерського рахунку, активні та пасивні рахунки. Балансові та позабалансові рахунки. Сутність подвійного запису Кореспонденція рахунків. Прості і складні бухгалтерські проводки. Рахунки синтетичного та аналітичного обліку. Оборотні відомості, їх види, порядок складання та особливості використання для складання балансу підприємства.

7. *Сутність та поняття про рахунки бухгалтерського обліку їх призначення і будову.* Форма бухгалтерського рахунку: дебет, кредит, сальдо (залишок) рахунку. Призначення бухгалтерських рахунків, оборот на бухгалтерському рахунку. Призначення активних, пасивних, активно-пасивних і забалансових рахунків. Характеристика рахунків для обліку джерел утворення господарських засобів та коштів. Сутність та історичний аспект подвійного запису. Відображення господарських операцій. Подвійний запис як техніка бухгалтерського обліку. Контрольне значення подвійного запису. Подвійний запис і його відображення на

балансі. Кореспонденція рахунків: прості і складні кореспонденції рахунків. Запис на рахунках: хронологічний та систематичний

8. *Форми бухгалтерського обліку.* Основні форми бухгалтерського обліку. Відображення кореспонденції рахунків в регістрах бухгалтерського обліку. Поняття вертикальної структури бухгалтерського обліку. Синтетичні рахунки. Поняття синтетичного обліку. Зв'язок синтетичного обліку з Планом рахунків бухгалтерського обліку. Оборотні відомості та оборотний баланс. Аналітичні рахунки та аналітичний облік. Принципи організації та ведення аналітичного обліку. Оперативне та контрольне значення аналітичного обліку. Оборотні відомості за аналітичними рахунками. Взаємозв'язок між синтетичним і аналітичним обліком. Контрольне значення оборотних відомостей по синтетичних і аналітичних рахунках. Узагальнення даних на підставі показників синтетичного і аналітичного обліку. Попередній (пробний) баланс, оборотний баланс, заключний баланс, провізорний баланс.

9. *Облік господарських процесів.* Облік оприбуткування виробничих запасів та відвантаження готової продукції. Облік прямих виробничих витрат. Облік постійних розподілених, нерозподілених та змінних загальновиробничих витрат. Облік інших витрат виробництва. Зведений облік витрат і визначення собівартості продукції. Облік витрат за елементами. Облік витрат діяльності. Облік фінансових результатів. Облік розрахунків з покупцями та замовниками за товари, роботи, послуги. Відображення господарських операцій по розрахунках з постачальниками і підрядниками на рахунках бухгалтерського обліку. Порядок формування фінансових результатів діяльності на промислових підприємствах. Порядок відображення доходів від звичайної діяльності в бухгалтерських рахунках. Порядок відображення доходів від надзвичайної діяльності в бухгалтерських рахунках.

9. *Основи бухгалтерської звітності.* Значення звітності та її класифікація (за способом відправлення, за обсягом отриманих доходів, за змістом і джерелами складання, за часом складання, за характером спрямування). Річна фінансова звітність підприємств України. Основні вимоги до складання фінансової звітності та принципи її побудови у відповідності з Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 29 «Фінансова звітність за сегментами», Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва».

10. *Бухгалтерський баланс.* Зміст бухгалтерського балансу. Характеристика активу і пасиву балансу. Статті бухгалтерського балансу. Характеристика окремих видів господарських засобів, коштів і джерел їх утворення. Загальні принципи їх оцінки. Господарські операції та їх вплив на статті балансу. Господарські засоби та джерела їх утворення. Аналіз окремих показників фінансового стану. Кількісні та якісні параметри господарської діяльності підприємства, що необхідні для оцінки, економічного аналізу і прийняття управлінських рішень.

Гроші та кредит

1. *Сутність і функції грошей. Походження грошей.* Раціоналістична та еволюційна концепції походження грошей. Роль держави у створенні грошей. Форми грошей та їх еволюція. Товарні гроші. Ера металевих грошей. Біметалізм та монометалізм. Причини та механізм демонетизації золота. Кредитні гроші. Паперові гроші. Різновиди сучасних кредитних грошей. Електронні гроші. Квазі-гроші. Суть грошей. Гроші як загальний еквівалент. Гроші як особливий товар, мінова й споживча вартість грошей як товару. Портфельний підхід до визначення суті грошей. Гроші як форма прояву суспільних відносин. Гроші як гроші і гроші як капітал. Вартість грошей. Купівельна спроможність грошей. Вартість грошей і час. Вплив зміни вартості грошей на економічні процеси. Функції грошей. Функція грошей як міри вартості. Ціна як грошовий вираз вартості товарів. Масштаб цін. Функція грошей як засобу обігу. Функція засобу платежу. Функція засобу нагромадження, її суть, сфера використання. Вплив часу на функцію засобу нагромадження. Світові гроші. Еволюція золота як світових грошей.

2. *Грошовий оборот і грошова маса, що його обслуговує.* Грошовий обіг. Грошовий оборот: суть та структура. Грошові потоки. Грошові платежі як складові грошового обороту. Сукупний грошовий оборот і оборот грошей у межах індивідуального капіталу. Основні ринки

та суб'єкти грошового обороту. Грошовий обіг. Фіскально-бюджетний оборот. Кредитний оборот. Фінансовий оборот. Безготівковий та готівковий грошовий оборот, їх співвідношення. Модель сукупного грошового обороту. Грошові потоки та критерії їх класифікації. Канали руху грошей. Структура грошових потоків. Механізм балансування грошових потоків. Національний дохід і національний продукт, їх роль для аналізу грошового обороту. Грошова маса та грошові агрегати. Їх класифікація. Грошовий мультиплікатор. Грошова база. Класифікація грошових агрегатів згідно методики НБУ. Закон грошового обігу. Внесок І.Фішера до теорії грошового обігу. Швидкість обігу грошей та її чинники. Розрахунок швидкості обігу грошей. Проблема монетизації валового внутрішнього продукту.

3. *Грошовий ринок.* Гроші як об'єкт купівлі-продажу. Попит, пропозиція, ціна грошей. Інституційна модель грошового ринку. Канали прямого і опосередкованого фінансування. Ринок грошей та ринок капіталів. Банки і небанківські фінансово-кредитні структури як суб'єкти грошового ринку. Попит на гроші. Основні мотиви попиту на гроші: транзакційний мотив, мотив завбачливості, портфельний мотив. Чинники, що визначають параметри попиту на гроші. Номінальний та реальний попит на гроші. Теоретичні моделі попиту на гроші. Пропозиція грошей. Загальні теоретичні положення пропозиції грошей. Механізм формування пропозиції грошей. Банкнотна та депозитна емісія. Грошовий мультиплікатор та його роль у формуванні пропозиції грошей. Графічна модель грошового ринку. Рівновага на грошовому ринку та процент. Фактори, що визначають рівновагу грошового ринку. Рівноважна процентна ставка.

4. *Грошові системи.* Грошова система: суть та принципи організації. Елементи грошової системи та їх характеристика. Основні типи грошових систем. Еволюція грошових систем. Системи готівкового та безготівкового обігу. Національна та світова валютні системи. Саморегульовані грошові системи. Біметалізм (система паралельних валют, система подвійної валюти, система «кульгаючої» валюти). Монометалізм (золотомонетний, золото злитковий, золотодевізний стандарт). Регульовані грошові системи. Система паперово-грошового обігу. Система природного (кредитного) обігу. Неринкові та ринкові грошові системи. Відкриті і закриті грошові системи. Методи та інструменти регулювання грошової системи. Центральний банк як орган державного регулювання грошової сфери. Становлення й розвиток грошової системи України. Характеристика грошових систем зарубіжних країн. Специфіка грошової системи ЄС.

5. *Інфляція та грошові реформи.* Суть інфляції. Теоретичні концепції інфляції: теорія «інфляції попиту», теорія «інфляції пропозиції», монетаристська теорія, теорія інфляції як багатофакторного процесу. Інфляція та дефляція. Економічні та соціальні наслідки інфляції. Основні види інфляції: повзуча, галопуюча, гіперінфляція, відкрита та закрита інфляція. Причини інфляції. Інфляція попиту. Фіскальна інфляція. Інфляція витрат. Імпортна інфляція. Інфляційний «податок». Показники вимірювання інфляції. Регулювання інфляції. Взаємодія центрального банку та уряду у регулюванні інфляційних процесів. Роль грошово-кредитної та фіскальної політики у стримуванні інфляційних процесів. Монетарна рестрикція. Суть та цілі грошових реформ. Стабільність грошової одиниці як основна мета грошової реформи. Роль грошових реформ у боротьбі з інфляцією. Класифікація грошових реформ. Методи стабілізації купівельної спроможності грошових одиниць: дефляція, деномінація, нуліфікація, девальвація, ревальвація. Основні моделі грошових реформ. Грошові реформи формального типу. Грошові реформи конфіскаційного типу. Реформи паралельного (консервативного) типу. Грошові реформи в Україні.

6. *Валютний ринок і валютні системи.* Валютний ринок: суть та принципи функціонування. Валютні операції суть і види. Поточні та термінові валютні операції. Деривативи. Біржова та позабіржова торгівля валютою. Валютні ризики і методи їх мінімізації. Валютна позиція: суть і види (відкрита, закрита, довга, коротка). Суб'єкти валютного ринку. Роль банків на валютному ринку. Фактори, що впливають на кон'юнктуру валютного ринку. Котирування валют. Валютний курс, його функції. Суть, основи формування та види валютного курсу. Паритет купівельної спроможності валют як основа валютного курсу. Структурні та кон'юнктурні чинники валютного курсу. Поняття, значення і механізм забезпечення конвертованості валюти. Режими валютного курсу. Валютне регулювання і контроль.

Інституційні засади валютного регулювання і контролю. Механізм регулювання валютного курсу: девальвація, ревальвація, валютна інтервенція. Валютний демпінг. Валютна блокада. Режим валютного курсу в Україні. Валютні системи: суть та структура. Види валютних систем: національні, регіональні, світові. Основні елементи національної валютної системи. Структура валютної системи України. Еволюція світової валютної системи. Паризька, Генуезька, Бреттон-Вудська та Ямайська валютні системи. Роль МВФ в її розвитку світової валютної системи. Платіжний баланс, його структура. Методи регулювання платіжного балансу. Валютні союзи і блоки. Європейська валютна система.

7. *Кількісна теорія грошей.* Класична кількісна теорія грошей. Еволюція постулатів кількісної теорії. Науковий внесок К.Маркса у розвиток теорії грошових відносин. Мажиналізм як методологічна основа сучасних теорій грошових відносин. Неокласичний варіант розвитку кількісної теорії грошей. Внесок І. Фішера до кількісної теорії грошей. Представники «Кембриджської школи» та їх внесок до теорії грошей. Вклад Д. Кейнса в розвиток кількісної теорії грошей. Кейнсіансько-неокласичний та неокейнсіанський напрямки теорії грошей. Сучасний монетаризм. Внесок М.Фрідмена до теорії грошей. Сучасний синтез теорії грошей. Монетаристи-неокласики, монетаристи-градуалісти та монетаристи-прагматики. Роль держави у регулюванні економіки з позицій кейнсіанства та монетаризму: спільні риси та відмінності. Внесок вітчизняних науковців у розвитку теорії грошей.

8. *Необхідність та сутність кредиту.* Загальні передумови формування кредитних відносин. Еволюція кредитних відносин. Методи перерозподілу коштів у процесі відтворення. Теорії кредиту. Основні положення натуралістичної теорії кредиту. Основні положення капіталотворчої теорії кредиту. Необхідність та суть кредиту. Кредит як форма руху вартості на зворотній основі. Кредит як форма суспільних відносин. Основні функції кредиту. Суб'єкти та об'єкти кредитних відносин. Ознаки кредиту в ринковій економіці. Позичковий капітал та кредит. Позичковий капітал як форма грошового капіталу. Основні ознаки позичкового капіталу. Ринок позичкових капіталів. Економічні межі кредиту. Поняття меж кредиту, причини та наслідки їх порушення. Кредитні відносини та інфляція. Специфіка становлення кредитних відносин в окремих країнах. Кредитні відносини в ЄС. Історичний розвиток кредитних відносин в Україні. Проблеми реалізації позитивних функцій кредиту в сучасних умовах розвитку України.

9. *Види, функції та роль кредиту.* Форми та види кредиту. Критерії класифікації кредиту. Форми кредиту, переваги та недоліки кожної з форм. Види кредиту. Характеристика окремих видів кредиту: комерційного, споживчого, державного, міжнародного, банківського. Банківський кредит. Класифікація банківських кредитів. Принципи та методи банківського кредитування. Механізм банківського кредитування. Форми забезпечення та страхування банківських кредитів. Характеристика окремих методів банківського кредитування: кредитна лінія, револьверний кредит, контокорент, овердрафт. Консорціум не та паралельне кредитування. Роль кредиту у ринковій економіці: вплив кредиту на розширення виробництва, розвиток банківської системи, зовнішньоекономічної діяльності. Роль кредиту у грошовій сфері. Кредитна експансія та її роль у економічному зростанні. Монетарна рестрикція та її значення для стримування інфляційних процесів. Соціальна роль кредиту. Роль кредиту у розвитку економіки України. Розвиток кредитних відносин в Україні у 90-х рр. ХХ століття. Кредитна політика держави до і після запровадження у обіг гривні. Кредитна експансія 2007-2008 рр. та її наслідки. Особливості розвитку кредитних відносин в Україні на етапі подолання наслідків світової фінансової кризи.

10. *Фінансові посередники на грошовому ринку.* Суть, функції та основні види фінансових посередників грошового ринку. Об'єктивні передумови становлення й розвитку кредитно-фінансових інститутів. Основні напрями діяльності сучасних універсальних та спеціалізованих кредитно-фінансових установ. Комерційні банки: суть, види та принципи діяльності. Страхові компанії: їх функціональна суть та форми організації. Об'єкти страхування та особливості їх страхування. Основні операції страхових компаній. Страхові премії. Пенсійні фонди. Організаційно-правові форми пенсійних фондів. Особливості функціонування пенсійних фондів. Операції пенсійних фондів. Інвестиційні компанії. Інвестиційні компанії закритого та відкритого типу. Основні операції інвестиційних компаній. Позиково-ощадні асоціації.

Фінансові компанії. Кредитні спілки. Ломбарди. Добродійні фонди. Міжбанківські об'єднання, їх роль та значення у функціонуванні кредитних систем. Класифікація міжбанківських об'єднань. Характерні риси міжбанківських об'єднань. Особливості діяльності фінансових посередників в Україні.

11. *Центральні банки.* Сутність і функції центрального банку. Походження та еволюція центральних банків. Реалізація грошово-кредитної політики. Національний банк України: його завдання, функції та історія розвитку. Організаційна і функціональна структура НБУ. Грошово-кредитна політика НБУ. Банківський нагляд в Україні. Федеральна резервна система. Банк Англії. Європейський центральний банк. Грошово-кредитна політика центрального банку – суть, стратегічні, проміжні й тактичні цілі. Основні типи грошово-кредитної політики: монетарна експансія та рестрикція. Інструменти грошово-кредитної політики: політика облікової ставки, операції на відкритому ринку, регулювання норми обов'язкових резервів, рефінансування та ін. Тотальна і селективна політика. Таргетування. Фіскально-бюджетна та грошово-кредитна політика в системі державного регулювання ринкової економіки. «Сеньйораж» і монетизація бюджетного дефіциту. Система банківського регулювання та нагляду. Принципи ефективного банківського регулювання, розроблені Базельським Комітетом з питань банківського регулювання. Державна реєстрація банків. Ліцензування банківської діяльності. Установлення економічних нормативів, що регламентують діяльність банків. Вимоги до банків щодо формування резервів. Гарантування банківських депозитів. Вимоги НБУ щодо організації банківського кредитування та грошових розрахунків. Методичне забезпечення діяльності банків.

12. *Комерційні банки.* Суть і роль комерційних банків в сучасній економіці. Класифікація комерційних банків. Функції комерційного банку. Ліцензія та письмовий дозвіл. Організаційна структура комерційного банку. Збори акціонерів (учасників) банку. Рада банку. Правління банку. Ревізійна комісія банку. Структурні підрозділи банку. Основні показники діяльності комерційних банків. Загальна характеристика банківських операцій. Пасивні банківські операції. Банківські ресурси та їхня структура. Капітал банку. Фонди банку. Депозити та їх основні види. Депозити до запитання. Строкові депозити. Ощадні депозити. Недепозитні джерела залучення коштів. Активні операції комерційних банків. Основні види активів. Кредитні операції, їх сутність і призначення. Інвестиційні операції та їх види. Інвестиційний портфель та інвестиційна політика комерційного банку. Суть комісійно-посередницьких банківських операцій. Розрахункові операції. Касові операції. Валютні операції. Консультаційні та інші послуги. Регулювання банківської діяльності в сучасних умовах. Економічні нормативи. Особливості становлення і розвитку комерційних банків в Україні.

У вступника повинні бути сформовані такі компетентності:

- використовувати понятійно-категоріальний апарат з дисциплін;
- демонструвати вміння визначати рівень інфляції за певний період часу;
- вміння розраховувати рівень ВВП;
- здатність самостійно аналізувати бюджетний дефіцит та методи його фінансування;
- самостійно аналізувати показники оцінки фінансового стану підприємства;
- проводити аналіз беззбитковості підприємства;
- аналізувати фінансовий стан підприємства, а саме: майновий стан, ділову активність, платоспроможність, фінансову стійкість, рентабельність на певний момент часу та у динаміці;
- здатність самостійно проаналізувати стан та динаміку розвитку фінансової системи України;
- вміння визначати та оцінювати порядок формування доходів та фінансування видатків бюджету;
- вміння аналізувати структуру бюджету домогосподарства, порядок формування доходів та фінансування видатків суб'єктів господарювання;
- здатність самостійно аналізувати економічну ситуацію щодо стану дохідної і видаткової частин бюджету;

- демонструвати вміння характеризувати державний борг та механізм його обслуговування;
- вміння заповнювати платіжно-розрахункові документів при безготівкових розрахунках підприємства;
- вміння визначати та оцінювати потребу в оборотних коштах за допомогою різних методів нормування;
- здатність самостійно аналізувати показники оцінки фінансового стану підприємства;
- демонструвати вміння у визначенні порядку утворення фінансових ресурсів підприємств та можливих напрямків її використання;
- демонструвати вміння планувати джерела формування і використання фінансових ресурсів;
- готовність оцінювати стан, проблеми та перспективи розвитку фінансової діяльності підприємства;
- вміння розробляти бухгалтерську і фінансову звітності на підприємствах;
- здатність вести бухгалтерський облік на підприємствах з врахуванням сучасних вимог;
- вміння складати та перевіряти документи, а саме: баланс підприємства, звіти про фінансові результати, звіт про рух грошових коштів, звіт про власний капітал;
- здатність самостійно вивчати зміни до законодавства з питань ведення бухгалтерської документації на підприємствах;
- демонструвати вміння оцінювати дебіторсько-кредиторську заборгованість підприємства;
- демонструвати вміння використовувати професійно-профільовані знання та навички при відкритті, веденні рахунків підприємства, нарахуванні та сплаті податків, щодо ведення операцій, проведенні інвентаризації;
- здатність контролювати виконання завдань виробництва щодо кількості, якості асортименту, а також рівень рентабельності виробництва продукції;
- оцінювати стан, проблеми та перспективи бухгалтерського обліку і фінансової звітності на підприємствах;
- вміння використовувати методи і технології бухгалтерського обліку, що необхідні для розв’язання поточних та стратегічних практичних завдань з метою прийняття управлінських рішень в різних галузях економіки;
- знання порядку відображення в обліку основних господарських процесів: створення підприємства, постачання, виробництво, збут;
- вміння описувати і застосовувати рахунки та подвійний запис для відображення на них господарської діяльності підприємства (господарських операцій) з метою узагальнення її в балансі;
- вміння заповнювати банківські бланки, що стосуються грошових переказів;
- демонструвати вміння використовувати професійно-профільовані знання та навички при грошових переказах;
- здатність самостійно визначити вид та функцію грошей в конкретний момент часу;
- здатність самостійно проаналізувати стан та динаміку банківської системи України;
- вміння проаналізувати діяльність комерційного банку;
- вміння розраховувати дохід за депозитами;
- здатність самостійно вивчати зміни до законодавства з питань функціонування грошового та кредитного ринку;
- готовність оцінювати стан, проблеми та перспективи розвитку грошового та кредитного ринку;
- демонструвати вміння оцінювати масу та швидкість обігу грошей;
- вміння аналізувати попит та пропозицію грошей;
- здатність самостійно розрахувати грошовий мультиплікатор;
- вміння визначити рівень інфляції в країні, її причини та наслідки;
- вміння розраховувати вартість грошей в часі, грошовий потік;
- здатність розраховувати кредити анuitетним та класичним методами;
- вміння розраховувати дохід за депозитами;
- здатність демонструвати знання про основні означення та теореми;

- здатність демонструвати знання основних методів, що використовуються для розв’язання стандартних задач лінійної алгебри та аналітичної геометрії;
- використовувати математичну та логічну символіку на практиці;
- уміння виконувати операції над матрицями та визначниками;
- здатність самостійно обирати раціональний спосіб розв’язання систем лінійних рівнянь;
- здатність розв’язувати задачі прикладного характеру, які потребують виконання лінійних операцій над векторами, застосування векторного, скалярного та мішаного добутку;
- здатність розв’язувати типові задачі з аналітичної геометрії, застосовуючи знання з декартової системи координат на площині та в просторі;
- здатність оперувати базовими знаннями з диференціального числення: поняттями функції однієї та двох змінних, границі функції, похідної функції;
- здатність дослідити функцію однієї та двох змінних, застосовуючи знання з диференціального числення та вміння схематично зображувати її графік;
- здатність оперувати базовими знаннями з інтегрального числення, самостійно обираючи метод інтегрування знаходити визначений та невизначений інтеграл;
- здатність розв’язувати геометричні та економічні задачі за допомогою визначених інтегралів;
- вміння складати та вирішувати найпростіші диференціальні рівняння при розв’язуванні задач економічного змісту;
- здатність демонструвати знання про внутрішню архітектуру комп’ютера, види операційних систем, особливості операційної системи Windows, види комп’ютерних вірусів та антивірусних програм, технічні засоби для роботи з системами оптичного розпізнавання даних;
- здатність демонструвати знання про призначення, функціональні можливості і правила використання прикладних програм загального призначення;
- вміння працювати з програмами-архіваторами, створювати різні види архівів;
- вміння працювати з дисками;
- вміння обробляти інформацію засобами програми MS Word;
- вміння обробляти інформацію засобами програми MS Excel;
- вміння створювати та працювати з базами даних засобами програми MS Access;
- вміння створювати на налаштовувати презентації засобами програми MS Power Point;
- вміння використовувати засоби програми MS Publisher для створення публікацій для друку;
- вміння створювати растрові та векторні графічні зображення;
- вміння працювати в локальній та глобальній комп’ютерній мережі;
- вміння використовувати сервіси мережі Інтернет для вирішення професійних задач;
- знання теорії фінансів і основних засад фінансового права, правових основ фінансової діяльності Української держави і місцевого самоврядування, компетенцію органів державної влади і місцевого самоврядування у сфері фінансів;
- вміння визначати суть правової проблеми у сфері фінансової діяльності Української держави і місцевого самоврядування;
- готовність визначити правові основи, які регулюють відповідні фінансові відносини;
- здатність запропонувати шляхи для вирішення проблем правового регулювання основних фінансових відносин;
- готовність аргументовано висловити свою правову позицію з використанням посилань на нормативні акти, судову практику, матеріали роз’яснювального характеру державних органів;
- здатність грамотно використовувати правові аргументи з посиланнями на акти податкового законодавства як при виконанні курсової роботи, так і при складанні скарг до відповідного державного органу чи позовної заяви до суду;
- вміння юридично грамотно застосовувати понятійно-категоріальний апарат, нормативно-правову лексику і спеціальну термінологію з питань фінансового права;
- здатність визначати регулятивні можливості та ефективність норм фінансового права;
- готовність до правового аналізу запропонованих спірних ситуацій;

- здатність вільно застосовувати на практиці наукові, нормативні та інтерпретаційні (судові, роз'яснювальні) матеріали;
- знання економічних законів та особливостей їх використання у різних системах;
- вміння самостійно аналізувати економічну політику держави;
- знання особливостей формування ринкової економіки у різних країнах;
- готовність досліджувати певні економічні процеси, аналізувати їх та давати їм певну оцінку;
- знання складових інфраструктури ринкової економіки;
- демонструвати вміння оцінювати урядові програми розвитку країни, прогнозувати їх наслідки;
- знання основних рис ринкової економіки;
- здатність орієнтуватися в глобальних проблемах економічних світогосподарських зв'язків;
- знання основних засад державного регулювання економіки;
- проводити аналіз використання ресурсів;
- знання методологічних засад управління підприємством у конкурентному середовищі;
- здійснювати оцінювання діяльності підприємства з економічної точки зору;
- знання прогресивних методів планування та форм організації виробництва;
- знання економічного змісту ресурсів, структуру та форм ресурсного забезпечення;
- демонструвати вміння знаходити резерви ефективності діяльності підприємства.

Критерії оцінювання якості підготовки на вступному фаховому випробуванні:

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ВСТУПНИКІВ

Кількість балів	Критерії
167-200	Виставляється за глибокі знання матеріалу фахових дисциплін, вміння аналізувати явища у їхньому взаємозв'язку і розвитку, логічно і послідовно відповідати на поставлені запитання; вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач.
133-166	Виставляється за ґрунтовні знання матеріалу фахових дисциплін, аргументовані відповіді на поставлені запитання, які, однак, містять певні (несуттєві) неточності; вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язування практичних задач.
100-132	Виставляється за посередні знання матеріалу фахових дисциплін, неточні або мало аргументовані відповіді, з порушенням послідовності викладання, за слабке застосування теоретичних положень при розв'язанні практичних задач.
до 99	Виставляється за незнання значної частини матеріалу фахових дисциплін, істотні помилки у відповідях на запитання, невміння орієнтуватися під час розв'язання практичних задач, незнання основних фундаментальних положень.

Зразок екзаменаційного білета:

Білет № _____

1. Тестові завдання (одиночного вибору)

Тест 1. *Вартість повноцінних грошей базується:*

- а) на купівельній спроможності;
- б) на вартості тієї кількості товарів і послуг, які можна придбати в середньому за грошову одиницю;
- в) на вартості матеріалу, з якого вони виготовлені (золото, срібло тощо).

Тест 2. *Податковий кредит з податку на додану вартість – це:*

- а) сума ПДВ, що підлягає сплаті до бюджету.
- б) сума ПДВ, що надійшла суб'єкту оподаткування від споживачів товарів, робіт, послуг.
- в) сума ПДВ, що сплачена суб'єктом оподаткування в ціні придбання сировини та матеріалів.

г) правильної відповіді немає.

Тест 3. *До зовнішніх користувачів інформації бухгалтерського обліку належать:*

- а) управлінський персонал;
- б) органи державної влади;
- в) власники (засновники) підприємства;
- г) наймані працівники.

Тест 4. *Згідно Бюджетного кодексу бюджетна система України складається з:*

- а) 2-х рівнів;
- б) 3-х рівнів;
- в) 4-х рівнів;
- г) правильна відповідь відсутня.

Тест 5. *До власних джерел формування фінансових ресурсів підприємства не відносять:*

- а) прибуток;
- б) благодійні внески;
- в) заробітну плату;
- г) амортизацію.

Тест 6. *Маржею називається:*

- а) різниця між курсом покупця та продавця валюти;
- б) законодавчо встановлена ціна грошей;
- в) різниця між нормою обов'язкового резервування та обліковою ставкою.

Тест 7. *Головне призначення місцевих податків і зборів:*

- а) регулювання розвитку промисловості та послуг на місцевому рівні.
- б) підтримка вітчизняних виробів.
- в) наповнення дохідної частини місцевих бюджетів.
- г) підвищення якості комунальних послуг.

Тест 8. *Операційна діяльність підприємства визначається:*

- а) діяльністю, що призводить до змін власного та позикового капіталу підприємства;
- б) діяльністю, за рахунок якої отримується основна частка доходу підприємства;
- в) господарськими операціями, що призводять до збільшення основних засобів підприємства.

Тест 9. *Основні прогностичні показники макроекономічного і соціального розвитку України повинні бути розроблені:*

- а) до 1 травня;
- б) до 1 червня;
- в) до 1 липня;
- г) до 1 вересня.

Тест 10. *Для забезпечення повного і безумовного виконання господарських угод застосовують:*

- а) банківські санкції;

- б) фінансові санкції;
- в) кредитні санкції;
- г) договірні санкції;

Тест 11. *Об'єктом кредитних відносин можуть бути:*

- а) гроші;
- б) цінні папери;
- в) обладнання, майно;
- г) можливі всі варіанти.

Тест 12. *Прибуток банківській установи оподатковується за ставкою:*

- а) 15% до об'єкта оподаткування;
- б) 65% до об'єкта оподаткування;
- в) 25% до об'єкта оподаткування.

Тест 13. *Залишок по рахунку «Орендовані основні засоби» показують:*

- а) в 1 розділі активу балансу;
- б) в 2 розділі активу балансу;
- в) в 1 розділі пасиву балансу;
- г) в 2 розділі пасиву балансу;
- д) поза підсумком балансу.

Тест 14. *Найбільш оптимальним для економіки є рівень інфляції:*

- а) 0%;
- б) 2 - 5%;
- в) 10 - 20%;
- г) 20 - 30%.

Тест 15. *Методів розрахунку прибутку від реалізації, що дозволяє визначити вплив зміни окремих факторів на прибуток:*

- а) економічний метод;
- б) метод прямого розрахунку;
- в) метод розрахунку прибутку за показником витрат на 1 грн. продукції;
- г) як економічний метод, так і метод прямого розрахунку;

2. Ситуаційна задача

Підприємство займається виробничо-господарською діяльністю. Обсяг продажу меблів підприємством у січні становив 800 000 грн. (без врахування ПДВ), з них 500 000 грн. обсяг експортних поставок. Витрати на придбання матеріальних ресурсів для виробництва меблів становили в цьому звітному періоді 40 000 грн. (з ПДВ). У звітному періоді придбано також основні фонди на суму 150 000 грн. (без врахування ПДВ). Розрахунки з приводу купівлі-продажу були міськими. Працівнику нараховано зарплату за виконану роботу за лютий 2014 року. Дохід за попередні 12 місяців 71 000 грн. Дохід за попередні 6 місяців працівника 37 000 грн. Кількість відпускних днів становить 12. Працівник-фінансовий аналітик має одну дитину, але не перебуває в шлюбі (розлучений). Заява на застосування пільги у працівника відсутня. Оклад складає 6 000 грн./місяць. Стаж роботи працівника 3 роки і 6 місяців.

- 1) визначити суму ПДВ, яка підлягає сплаті до бюджету;
- 2) назвати та зобразити схематично розрахунки за допомогою платіжного документа при безготівкових розрахунках;
- 3) провести нарахування заробітної плати працівнику підприємства, відпускних, суму відрахування аліментів;
- 4) здійснити необхідні утримання з нарахованих сум до виплати;
- 5) встановити необхідний документ для нарахування відрядних.

Зразок відповіді на екзаменаційний білет:

Спеціальність _____

Освітньо-кваліфікаційний рівень молодший спеціаліст

Прізвище вступника _____

Білет № _____

1. Тестові завдання

- 1) в
- 2) г
- 3) б
- 4) а
- 5) б
- 6) а
- 7) в
- 8) б
- 9) б
- 10) г
- 11) г
- 12) а
- 13) д
- 14) б
- 15) а

2. Ситуаційна задача

1) Визначити суму ПДВ, яка підлягає сплаті до бюджету.

Сума ПДВ, яка підлягає сплаті до бюджету розраховується за формулою:

$ПДВ = ПЗ - ПК$;

$ПЗ = (800\ 000 - 500\ 000) * 0,2 + 500\ 000 * 0\% = 60\ 000$ грн. – сума податкового зобов'язання підприємства;

$ПК = 60\ 000 + 150\ 000 * 0,2 = 90\ 000$ грн. – сума податкового кредиту підприємства;

$ПДВ = ПЗ - ПК = 60\ 000 - 90\ 000 = -30\ 000$ – сума ПДВ.

2) Назвати та зобразити схематично розрахунки за допомогою платіжного документа при безготівкових розрахунках.

Оскільки підприємство здійснює безготівкові розрахунки міські, то застосовується документ при цьому платіжне доручення

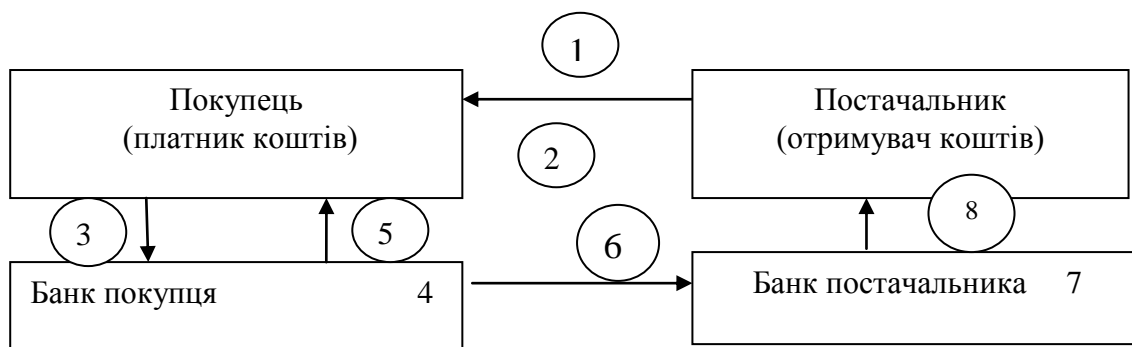

Рис. Схема розрахунків за допомогою платіжного доручення.

1. Постачальник відвантажує продукцію (виконує роботи, послуги);
2. Постачальник виставляє рахунок;
3. Покупець подає до банку, що його обслуговує, платіжне доручення;
4. Банк покупця списує з його рахунка кошти;
5. Банк повідомляє покупця про списання його коштів;
6. Банк покупця надсилає платіжне доручення до банку постачальника;
7. Банк постачальника зараховує кошти на рахунок постачальника;
8. Банк постачальника повідомляє постачальника про надходження коштів на його рахунок (авізо).

3) Провести нарахування заробітної плати працівнику підприємства, відпускних, суму відрахування аліментів.

Нарахування заробітної плати працівнику підприємства, відпускних, суми відрахування аліментів:

$71\ 000 / 355 = 200$ грн. – заробітна плата за 1 день;

$12 * 200 = 2\ 400$ грн. – кошти за 12 днів відпустки;

В лютому 20 робочих днів, тому на відпустку припадає 10 робочих днів;

Нараховано суму (оклад/кількість робочих днів)*кількість відпрацьованих днів;

$6\ 000 / 20 * 10 = 3\ 000$ грн.

$3000 + 2\ 400 = 5\ 400$ грн. – разом заробітна плата та відпускні.

4) Здійснити необхідні утримання з нарахованих сум до виплати.

Утримання з нарахованих сум до виплати:

ЄСВ = $5\ 400 * 0,036 = 194,4$ грн.;

ПДФО = $(5\ 400 - 194,4) * 0,15 = 780,84$ грн.;

Військовий збір = $5\ 400 * 0,015 = 81$ грн.;

Сума до видачі складає 4 343,76 грн. ($5\ 400 - 194,4 - 780,84 - 81$)

Сума сплати коштів до бюджету підприємства за працівника $5\ 400 * 0,3676 = 1\ 985,04$ грн.

$4\ 343,76 * 0,25 = 1\ 085,94$ грн. сума аліментів на 1 дитину.

5) Встановити необхідний документ для нарахування відрядних.

Для нарахування відрядних необхідний відрядний лист.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Верига Ю.А. Бухгалтерський облік і аудит. Термінологічний українсько-російсько-англійський словник: навч. посіб./ Ю.А.Верига, В.Л.Іщенко, Т.В.Гладких та ін. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 292с.
2. Верига Ю. А. Звітність підприємства [Електронний ресурс]: навч. посібник / Ю.А. Верига, М. М. Орищенко, Н. В. Прохар. – Полтава: ПУЕТ, 2014. – Спосіб доступу: локальна мережа ПУЕТ.
3. Гладких Т. В. Проблеми бухгалтерського обліку : навч. метод. посібник / Т. В. Гладких, Г. І. Зима, М. О. Любимов. – Полтава: РВВ ПУЕТ, 2012. – 136 с.
4. Карпенко Є. А. Бухгалтерський облік: навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни за кредитно-модульною системою організації навчального процесу / Є. А. Карпенко. – Полтава: ПУЕТ, 2013. – 371 с.
5. Кужельний М.В., Лінник В.Г. Теорія бухгалтерського обліку: Підр. для вищ. навч. закл. / КНЕУ.- К.: 2011. - 334с.
6. Лишиленко О.В. Бухгалтерський облік: Підручник затверджений МОН України. – К.: Ліра-К, 2011. – 630 с.
7. Максимова В.Ф. Бухгалтерський облік / В.Ф.Максімова – Одеса: ОНЕУ, 2012.– 670 с.
8. Садовська І.Б. Бухгалтерський облік: навч.посібник / І.Б.Садовська, Т.В. Божидарнік. К.Є.Нагірська – К.: «Центр учбової літератури», 2013. – 688 с.
9. Шило В. П. Бухгалтерський облік: концептуальні основи теорії [Текст] : навч. посіб. : рекомендовані М-вом освіти і науки України для студ. вищ. навч. закл. / В. П. Шило, Н.І. Верхоглядова, С. Б. Ільїна ; М-во освіти і науки України, Ін-т п-ва «Стратегія» ; . - К. : Кондор, 2011 . - 172 с.
10. Алексеев І.В. Гроші та кредит [Текст]: навчальний посібник / І. В. Алексеев, М.К. Колісник. – К.: Знання, 2015. – 253 с.
11. Аранчій В.І. Гроші та кредит [Текст]: навчальний посібник / В. І. Аранчій, Л.М. Бойко, Л. В. Черненко. – Полтава: АСМІ, 2016. – 300 с.
12. Мирун М.І. Гроші та кредит [Текст]: навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни / М. І. Мирун [та ін.]. - 3-тє вид., перероб. і доп. – К.: КНЕУ, 2014. – 176 с.
13. Юрій С.І. Фінанси: підручник / За ред. С.І. Юрія, В.М. Федосова. - К.: Знання, 2010. - 611 с.
14. Поддєрьогін А.М. Фінанси підприємства: підручник /А.М. Поддєрьогін//– 7-ме вид., без змін. – К. : КНЕУ, 2015. – 552 с.
15. Потій В.З. Фінанси підприємства: тести, задачі, методичні рекомендації: Навч. посібник/ Кол. авт.: В.З. Потій, Н.Д. Бабяк, Г.Ю. Жолнерчик та ін.; За ред. В.З. Потій. — К.: КНЕУ, 2014.- 244 с.
16. Вища математика: Підручник: У 3 кн.: Кн. І. Аналітична геометрія з елементами алгебри. Вступ до математичного аналізу/ М.І. Шкіль, Т.В. Колесник, В.М. Котлова.-К.: Либідь, 1994.-280 с.
17. Васильченко І.П. Вища математика для економістів: (Спеціальні розділи): Підручник. – 2-е вид. – К.: Кондор, 2012. – 352с.
18. Вища математика. Збірник задач. Ч.2: Диференціальне та інтегральне числення: Навчальний посібник/ А.Д. Тевяшев, О.Г. Литвин, Г.М. Кривошеєва. та др. – Харків: Компанія СМІТ, 2012. – 330с.
19. Дубовик В.П. Вища математика: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / В.П. Дубовик., П. Юрик. - 4-те вид. - К. : Ігнатекс-Україна., 2013. - 648 с: іл. - (Вища школа). - Бібліогр.: с. 632-633.
20. Інформатика 10 кл.: підруч. для загальноосвіт. навч. закл.: рівень стандарту / Й.Я. Ривкінд, Т.І. Лисенко, Л.А. Чернікова, В.В. Шахатко; за заг. ред. М.З. Згуровського. – К.: Генеза, 2010. – 304 с.: іл.

21. Інформатика 1 кл.: підруч. для загальноосвіт. навч. закл.: рівень стандарту / Й.Я. Ривкінд, Т.І. Лисенко, Л.А. Чернікова, В.В. Шахатко; за заг. ред. М.З. Згуровського. – К.: Генеза, 2011. – 304 с.: іл.
24. Левченко О.М. та ін. Основи Інтернету: [Навч. посіб] / О.М. Шевченко, І.О. Завадський, Н.С. Прокопенко. – 2-ге вид., допов. та дооп. - К.: Вид. група ВНУ, 2009. – 288 с.: іл.
25. Морзе М.В. Інформатика: підруч. для 10 кл. загальноосвіт. навч. закл.: рівень стандарту / Н.В. Морзе, О.В. Барна, В.П. Вембер, О.Г. Кузьмінська. – К.: Школяр, 2010. – 304 с.: іл.
26. Морзе М.В. Інформатика: підруч. для 11 кл. загальноосвіт. навч. закл.: рівень стандарту / Н.В. Морзе, О.В. Барна, В.П. Вембер, О.Г. Кузьмінська. – К.: Школяр, 2012. – 304 с.: іл.
27. Фінансове право: навч. посіб. / За заг. ред. А.Г. Чубенка. – К.: КНТ, 2014.– 600 с.
28. Податкове право України [текст]: навчальний посібник / [Павлов Д.М., Процюк Т.Б., Удовик М.С. та ін.] ; за заг. ред. А.Г. Чубенка. – К. : Нац. акад. внутр. справ, 2014. — 304 с.
29. Фінансове право України: навч. посібник / Л. К. Воронова, М. П. Кучерявенко, Н. Ю. Пришва та ін. ; за заг. ред. Л. К. Воронової ; М-во освіти і науки України, Н.-д. ін-т фін. права. – 2-ге вид., стер. . – К. : Всеукр. асоціація вид.;Правова єдність; 2010. – 395 с.
30. Фінансове право: навч. посіб. / М. О. Мацелик, Т. О. Мацелик, В. А. Пригоцький; за ред. В. К. Шкарупи. – К. : Знання, 2011. – 816 с.
31. Орлюк О.П. Фінансове право. Академічний курс: Підручник /О.П.Орлюк. – К.: Юрінком Інтер, 2010. – 808 с.
32. Податкове право України: підручник / М. П. Кучерявенко — Х.: Право, 2013. — 528 с.